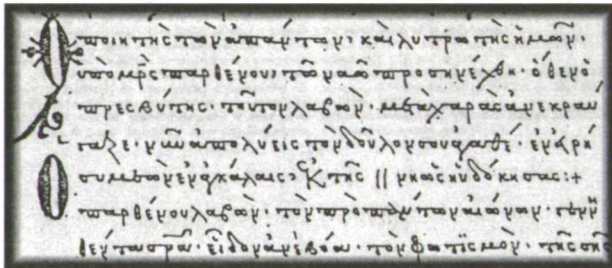

Marcus Aurelius

1. Ἐνέβης, ἔπλευσας, κατήχθης· ἔκβηθι.

Conscendisti, transnavigasti, advenisti, descende!

Beszálltál, áthajóztál, megérkeztél: szállj ki!

III, 3, 5.

2. *Σπεῦδε οὖν εἰς τέλος καὶ τὰς κεινὰς ἐλπίδας ἀφείς σαυτῷ βοήθει, εἰ τί σοι μέλει σεαυτοῦ. ἕως ἔξοστιν.*

Ad finem festina, spes vanas dimitte, temet adiuva, dum licet, si tibi aliquid cordi es.

Siess hát a cél felé, hagyd a hiú reményeket, és addig segíts magadon, amíg lehet, ha érdekeidet valóban szíveden viseled.

III, 14.

3. *Ἦλη τε γὰρ ἡ γῆ στιγμή καὶ ταύτης πόστον γωνίδιον ἡ κατοίκησις αὕτη; καὶ ἐνταῦθα πόσοι καὶ οἳοί τινες οἱ ἐπαινεσόμενοι;*

Tota enim terra punctum est orbis, et quantus angulus eius tuum habitaculum? Hic quoque quot qualesque homines te celebrant!

Mert az egész föld csak egy pontja a mindenségnek, s annak is micsoda kis zuga a te lakhelyed. S itt is hányan, micsoda emberek dicsőítenek téged?

IV, 3, 8.

4. *Ὁ κόσμος ἀλλοίωσις· ὁ βίος ὑπόληψις.*

Mundus permutatio; vita sententiae mentis est.

A világ változás, az élet felfogás dolga.

IV, 3, 12.

5. *Ὁ θάνατος τοιοῦτον οἶον γένεσις, φύσεως μυστήριον.*

Mors est qualis ortus, naturae mysterium.

A halál olyan, mint a születés: a természet titokzatos műve.

IV, 5.*

6. *Πολλὰ λιβανωτοῦ βωλάρια ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βωμοῦ· τὸ μὲν προκατέπεσε, τὸ δ' ὕστερον, διαφέρει δ' οὐδέν.*

Multa turis grana eandem in aram cadunt; quaedam priora, alia posteriora, nil interest.

Ugyanarra az oltárra sok tömjénszem hull: egyik előbb, másik később! Nem számít!

IV, 15.

* Lásd a Bibliográfia bevezető megjegyzéseit (173 o.)!

7. *Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῆν. Τὸ χρεῶν ἐπήρηται· ἕως ζῆς. ἕως ἔξεστιν, ἀγαθὸς γενοῦ.*

*Noli vitam agere, tamquam decem milia annorum vivere velles;
necessitas impendet tibi, dum vivis, dum licet, bonus evade!*

**Ne úgy élj, mintha még tízezer évig akarnál élni. A kikerülhetetlen
ott lebeg fejed fölött. Míg élsz, míg módodban áll, légy jó emberré.**

IV, 17.

8. *Βραχὺς ὁ βίος· κερδατέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογιστίᾳ καὶ δίκῃ.*

Vita brevis est. Carpe diem hodiernam prudentia iustitiaque.

Rövid az élet. Használd ki a jelent okosan, igazsággal.

IV, 26, 6.*

9. *Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες, φίλει, τούτῳ προσαναπαύου.*

Dilige artem tuam, quam didicisti, eaque delectare.

**Szeresd a magad kis mesterségét, amibe beletanultál, és találd benne
kedvedet.**

IV, 31.

10. *Πᾶν ἐφήμερον, καὶ τὸ μνημονεῦον καὶ τὸ μνημονεόμενον.*

Omne unius diei est, et laus ipsa et ille, qui laudatur.

**Minden csak egy napig tart: a magasztalás éppúgy,
mint a magasztalás tárgya.**

4, 35.

11. *Ὅπου ζῆν ἐστίν, ἐκεῖ καὶ εὖ ζῆν.*

Ubi vivere licet, ibi et bene vivere potes.

Ahol élni lehet, ott jól is lehet élni.

V, 16, 1-2.*

12. *Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν μαϊκόν.*

Insaniae est impossibilia persequi.

Őrülség lehetlenséget hajszolni.

V, 17.

13. *Καθ' ἕτερον μὲν λόγον ἡμῖν ἐστὶν οἰκειότατον ἄνθρωπος, καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτοῦς καὶ ἀνεκτέον.*

Aliqua ratione homo nobis proximum est, illis enim benefaciendum illosque ferendum.

Bizonyos tekintetben az ember áll hozzánk a legközelebb, mert ő az, akivel jól kell tennünk, és akit el kell tűrnünk.

V, 20, 1.

14. *Αἰ ... παρὰ τῶν πολλῶν εὐφημίαι κρότος γλωσσῶν.*

Laudes a multitudine ortae: linguarum plausus.

A tömeg tetszészúgása: nyelvek tapsa.

VI, 16, 4.

15. *Μὴ, εἴ τι αὐτῷ σοι δυσκαταπόνητον, τοῦτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον ὑπολαμβάνειν, ἀλλ' εἴ τι ἀνθρώπῳ δυνατὸν καὶ οἰκείον, τοῦτο καὶ σεαυτῷ ἐφικτὸν νόμιζε.*

Noli putare homini (unicuique) impossibile esse, quod tibi haud facile perfici potest, at si quid homini possibile usitatumque est, puta etiam te assequi posse.

Ne gondold, hogy ami neked nehezedre esik, az emberileg lehetetlen. Inkább úgy fogd fel, hogy ami emberileg lehetséges és megszokott, azt te is elérheted.

VI, 19.

16. *Αἰσχρὸν ἐστὶν, ἐν ᾧ βίῳ τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυδᾷ, ἐν τούτῳ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾷν.*

Turpe est qua vita corpus infractum, ea animum iam defractum esse.

Csúnya dolog, ha az élet lelkedet már megtörte, tested pedig még fűrge.

VI, 29.

17. *Τὰ μέλλοντα μὴ ταρασσέτω· ἤξεις γὰρ ἐπ' αὐτά, εἴαν δεήσει, φέρων τὸν αὐτὸν λόγον, ᾧ νῦν πρὸς τὰ παρόντα χρᾶ.*

Noli futura timere; assequeris ea, si debeas, eodem ingenio praeditus, quo nunc in praesente uteris.

Ne gyötörd magad a jövővel! Ha rákerül a sor, majd szemébe nézel ugyanazzal az értelemmel felfegyverkezetten, amivel most irányítod az ügyeidet.

VII, 8.

18. *"Ὅ τι ἂν τις ποιῆ ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι· ὡς ἂν εἰ ὁ χρυσὸς ἢ ὁ σμάρραδος ἢ ἡ πορφύρα τοῦτο αἰεὶ ἔλεγεν " ὁ τι ἂν τις ποιῆ ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ σμάρραδον εἶναι καὶ τὸ ἑμαυτοῦ χρῶμα ἔχειν ".*

Quisque faciat dicatque quodlibet, me bonum esse oportet. Tamquam si aurum vel smaragdus vel purpura semper dicat: "quisque faciat dicatque quodlibet, me smaragdum esse et colorem tenere oportet".

Tegyen vagy mondjon bárki bármit: nekem jónak kell lennem. Mint ahogy az arany, a smaragd, a bíbor is egyre azt hajtogatná: tegyen vagy mondjon bárki bármit, nekem smaragdnak kell lennem, meg kell őriznem színemet.

VII, 15.

19. *Μόνον πρόσεχε καὶ θέλε σεαυτῷ καλὸς εἶναι ἐπὶ παντός, οὐ πρᾶσσεις.*

Solum id observa et intende, ut omnibus in factis tuis tibi bonus videaris.

Csak arra figyelj, és arra irányítsd akaratedat, hogy minden cselekedetedben a magad szemében is derekasan jársz el.

VII, 58, 3.

20. *Ἐνδον σκάπτε. Ἐνδον ἢ πηγὴ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ αἰεὶ ἀναβλύειν δυναμένη, ἐὰν αἰεὶ σκάπτῃς.*

Invide in animum tuum. In animo tuo fons boni situs est, et te semper fodiente semper profluere potest.

Nézz a lelked mélyébe! Bensődben van a jó kútfeje, ha folyton mélyíted, folyton buzoghat!

VII, 59.

21. *"Ὅρα, μήποτε τοιοῦτο πάθης πρὸς τοὺς ἀπανθρώπους, οἷον οἱ ἄνθρωποι πρὸς τοὺς ἀθρώπους.*

Vide, ne in homines immanes sentias, quod illi in homines alios sentiunt.

Soha, még az embertelen emberekkel szemben se érezz úgy, mint ahogy ezek éreznek embertársaikkal szemben.

VII, 65.

22. *Τοῦτο ἔχει ἢ τελειότης τοῦ ἤθους, τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν καὶ μήτε σφύζειν μήτε ναρκᾶν μήτε ὑποκρίνεσθαι.*

Perfectae virtutis est unumquemque diem tanquam ultimum transigere sine anxietate, pigritia, simulatione.

Az erkölcsi tökéletesség velejárója, hogy minden napot úgy élsz le – izgalom, ernyedtség, alakoskodás nélkül –, mintha az volna az utolsó.

VII, 69.

23. *Γελοῖόν ἐστι τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ φεύγειν, ὃ καὶ δυνατόν ἐστι, τὴν δὲ τῶν ἄλλων φεύγειν, ὅπερ ἀδύνατον.*

Ridiculum est vitia propria non fugere, quod etiam possibile, aliena autem fugere, quod impossibile est.

Nevetséges dolog saját hibáinkat nem kerülni – ami lehetséges – a másokét meg kerülni – ami nem lehetséges.

VII, 71.

24. *Ἡ μετάνοιά ἐστὶν ἐπίληψις τις ἑαυτοῦ ὡς χρησιμὸν τι παρεικότος.*

Paenitentia vituperatio aliquis sui est, tamquam aliquid utile praetermittentis.

A megbánás bizonyos fajtája az önkorholásnak, mert valami hasznos dolgot elmulasztottunk.

VIII, 10.

25. *Οὐκ εἰμι ἄξιος ἑμαυτὸν λυπεῖν· οὐδε γὰρ ἄλλον πώποτε ἐκὼν ἐλύπησα.*

Non sum dignus memet vexando, neminem enim unquam consilio vexavi.

Nem érdemlem meg, hogy önmagamat bántsam, én, aki szántsándékkal soha senkit nem bántottam.

VIII, 42.

26. *Ὁ ἁμαρτάνων ἑαυτῷ ἁμαρτάνει· ὁ ἀδικῶν ἑαυτὸν κακοῖ κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν.*

Homo peccans sibi peccat, iniuriam faciens sibi nocet se nequiorem reddens.

Aki vétkezik, maga ellen vétkezik, aki igazságtalan, magával szemben igazságtalan, hiszen önmagát teszi gonosszá.

IX, 4.

27. *Ὅρμησον, εἰ δὲ διδῶται, καὶ μὴ περιβλέπου, εἴ τις εἴσεται.*

Molire, si licet, et ne circumspice, an aliquis videat.

Fogj munkához, ha teheted, de ne tekingess körül, hogy tudomást vesz-e valaki róla.

IX, 29, 3-4.

28. *Τί δὲ κακὸν ἢ ξένον γέγονεν, εἰ ὁ ἀπαιδευτὸς τὰ τοῦ ἀπαιδευτοῦ πράσσει;*

Quid malum vel novum factum est, si impolitus aliquid impolitum agit!

Mi rossz, mi meglepő van abban, ha a nevetlen ember nevetlenülül viselkedik?

IX, 42, 8.